

NHẬN DIỆN KỶ THỊ VÀ PHÂN BIỆT ĐỐI XỬ TRONG CƠ SỞ KHÁM CHỮA BỆNH

**Ths,Bs: Đỗ Hữu Thủy
Cục Phòng, chống HIV/AIDS**

Nội dung

- Nhận diện kỳ thị và PBĐX trong cơ sở y tế
- Chia sẻ kết quả khảo sát nhanh về KT-PBĐX trong khám chữa bệnh tại TP.HCM

TRÒ CHƠI TRANH LUẬN

Luật chơi:

- Chia lớp tập huấn thành 2 nhóm đứng đối diện nhau.
- Mỗi nhóm bốc thăm lựa chọn 1 trong 2 quan điểm “đồng ý” và “Không đồng ý”.
- Giảng viên lựa chọn từng quan điểm 1, các nhóm sẽ chuẩn bị lý lẽ để bảo vệ quan điểm mình đã chọn “đồng ý” hay “Không đồng ý”. Tranh luận càng mạnh/càng hăng càng tốt nhưng yêu cầu nói ngắn gọn và đảm bảo nguyên tắc 1 người nói/kẻ nói phải có người nghe. Có thể hỏi tại sao nhóm kia nghĩ vậy?
- Thời gian tranh luận tối đa 10 phút/quan điểm. Quá thời gian trên chưa đội nào thắng thì xử hòa.
- Sau khoảng 3 vòng chơi, đội nào thắng sẽ có phần thưởng.

TRÒ CHƠI TRANH LUẬN

Một số chủ đề/quan điểm tranh luận giữa hai nhóm (Đồng ý hay không đồng ý với các quan điểm/nhận định sau):

1. Bệnh nhân HIV/AIDS khi đến khám cần có quy trình riêng, không theo quy trình khám của bệnh viện, khi nằm điều trị tại khoa cũng cần nằm khu riêng hoặc phòng riêng.
2. Khi chăm sóc người nhiễm HIV nên đi 2 găng tay để đảm bảo an toàn cho nhân viên y tế.
3. Một người bị nhiễm HIV nên để họ khám hoặc làm thủ thuật sau cùng để không làm ảnh hưởng đến bệnh nhân khác.
4. Tất cả mọi bệnh nhân bắt buộc xét nghiệm HIV trước khi phẫu thuật hoặc sinh đẻ để nhân viên y tế biết còn dự phòng lây nhiễm HIV cho bản thân mình.
5. Vì người nhiễm HIV có quá khứ không tốt đẹp, họ thường là người nghiện ma túy hay bán dâm hoặc là MSM rất khác người nên nhân viên y tế không thể tôn trọng họ như với những bệnh nhân khác.

TRÒ CHƠI TRANH LUẬN

Một số chủ đề/quan điểm tranh luận giữa hai nhóm (nhất trí và không nhất trí các quan điểm sau):

1. Nhân viên y tế có quyền biết bệnh nhân nào nhiễm HIV để họ có thể tự bảo vệ mình.
2. Bệnh nhân HIV phải được bố trí phòng riêng , khu khám riêng.
3. Nhân viên y tế có trách nhiệm thông báo cho các nhân viên y tế khác bệnh nhân nào nhiễm HIV.
4. Bệnh nhân HIV cần thông báo với nhân viên y tế về tình trạng nhiễm HIV của họ.
5. Người nhiễm HIV nên được khám và điều trị sau cùng.
6. Người nhiễm HIV phải làm xét nghiệm HIV trước khi phẫu thuật.
7. Quần áo của bệnh nhân HIV phải được giặt riêng khỏi quần áo của bệnh nhân khác.
8. Cần phải ghi mã B20 (Theo ICD10) để đảm bảo nhân viên y tế bảo vệ dự phòng tốt hơn.
9. Vì người nhiễm HIV có quá khứ không tốt đẹp, nên nhân viên y tế không thể tôn trọng họ như với những bệnh nhân khác.
10. Người nam quan hệ tình dục đồng giới nam có cuộc sống tình dục không tự nhiên vì thế nhân viên y tế cảm thấy kinh tởm họ.
11. Vì Người tiêm chích ma túy nguy hiểm và là mối nguy cơ đối với nhân viên y tế nên không được đối xử như bệnh nhân khác.
12. Đi 2 găng tay khi chăm sóc người nhiễm HIV

TRÒ CHƠI TRANH LUẬN

Một số điểm rút ra sau trò chơi:

- Công việc của nhân viên y tế không phải là để đánh giá tư cách của người nhiễm HIV và các nhóm có nguy cơ cao;
- Chúng ta cũng không bị đòi hỏi phải có thiện cảm với họ.
- Nhưng là nhân viên y tế chúng ta có nhiệm vụ cung cấp dịch vụ đạt tiêu chuẩn cho họ - cùng tiêu chuẩn chất lượng mà chúng ta cung cấp cho các bệnh nhân khác.
- Dù bạn có hay không thay đổi quan điểm của mình nhưng bạn cần nhận ra rằng những quan điểm đó ảnh hưởng đến người khác – cụ thể ở đây là người nhiễm HIV và các nhóm có nguy cơ cao.
- Chúng làm các nhóm này cảm thấy bị tổn thương, bị xúc phạm và trở nên tuyệt vọng – và điều đó cản trở họ tiếp cận dịch vụ y tế.

Và như vậy, bạn đã thất bại trong vai trò là nhân viên y tế - người cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe cho mọi người.

Tại sao???

- KT&PBDX đang là rào cản những người sống với HIV và các nhóm có nguy cơ lây nhiễm HIV cao sử dụng các dịch vụ y tế.
- KT&PBDX khiến cho khách hàng ngại sử dụng các dịch vụ y tế, ít đi xét nghiệm HIV, dẫn tới việc người nhiễm HIV chậm tham gia vào các chương trình chăm sóc, và kém tuân thủ trong điều trị ARV.
- Giảm KT&PBDX đối với những người sống với HIV và các nhóm có nguy cơ cao lây nhiễm HIV như một phần chiến lược nhằm thực hiện mục tiêu xét nghiệm và điều trị 90-90-90 vào năm 2020 và kết thúc dịch AIDS vào năm 2030.

Kết quả khảo sát tại TP.HCM

- Thiết kế: Nghiên cứu cắt ngang
- Địa điểm: tại 3 cơ sở y tế
- Thời gian: 2016
- Đối tượng khảo sát:
  - NVYT: 345 (tuổi TB: 36,8; Nam: 30.43%, Nữ: 66,09%)
  - Người nhiễm: 338 (tuổi TB: 35,9; 72,8% nam, 26,9% nữ)

Kết quả khảo sát tại TP.HCM

Hạn chế của khảo sát:

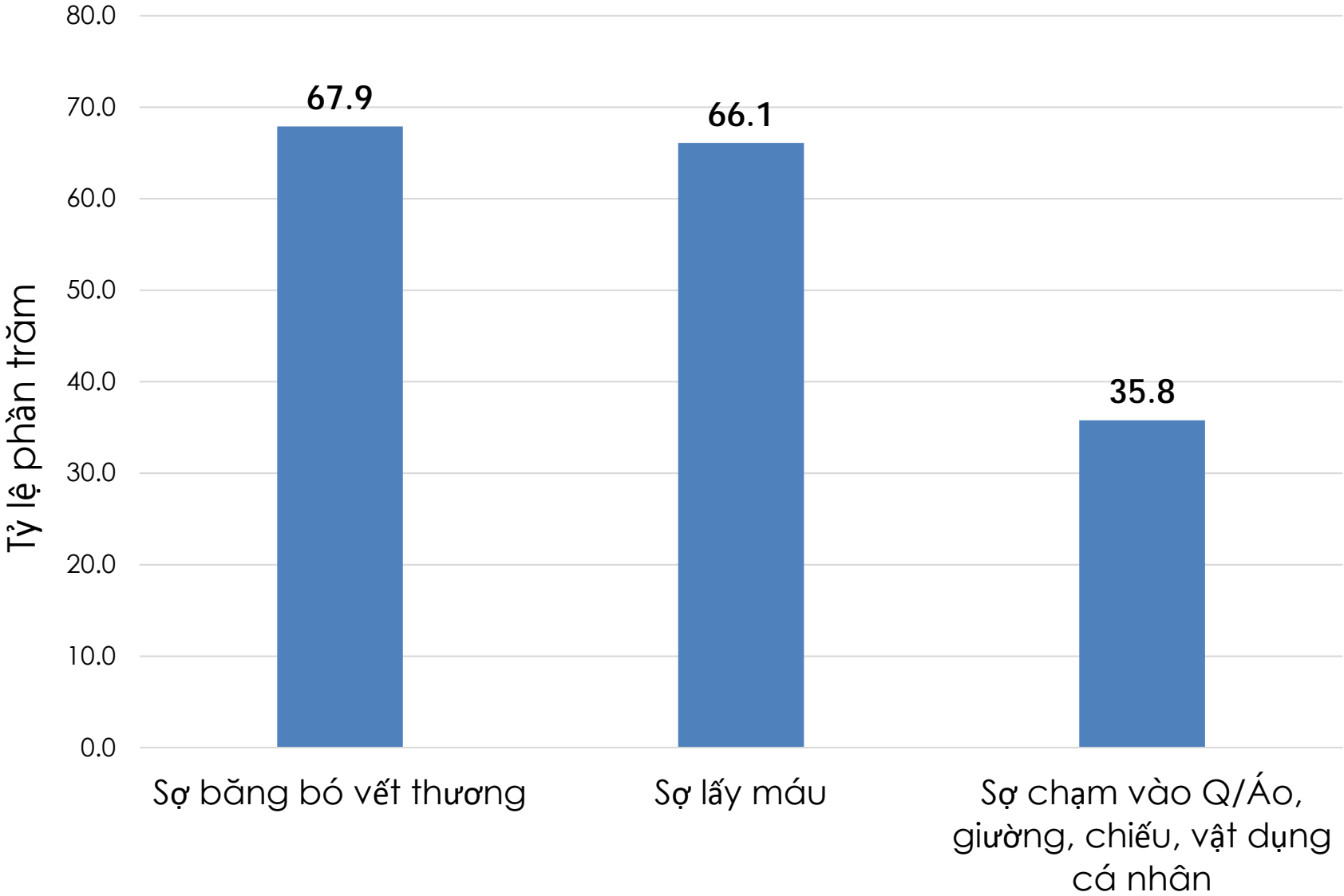
- Cỡ mẫu nhỏ (3 cơ sở y tế);
- Địa bàn: TPHCM nên có thể không đại diện cho các cơ sở y tế toàn quốc;

Tuy vậy: Cũng rất đáng để tham khảo cho các cơ sở y tế khác.

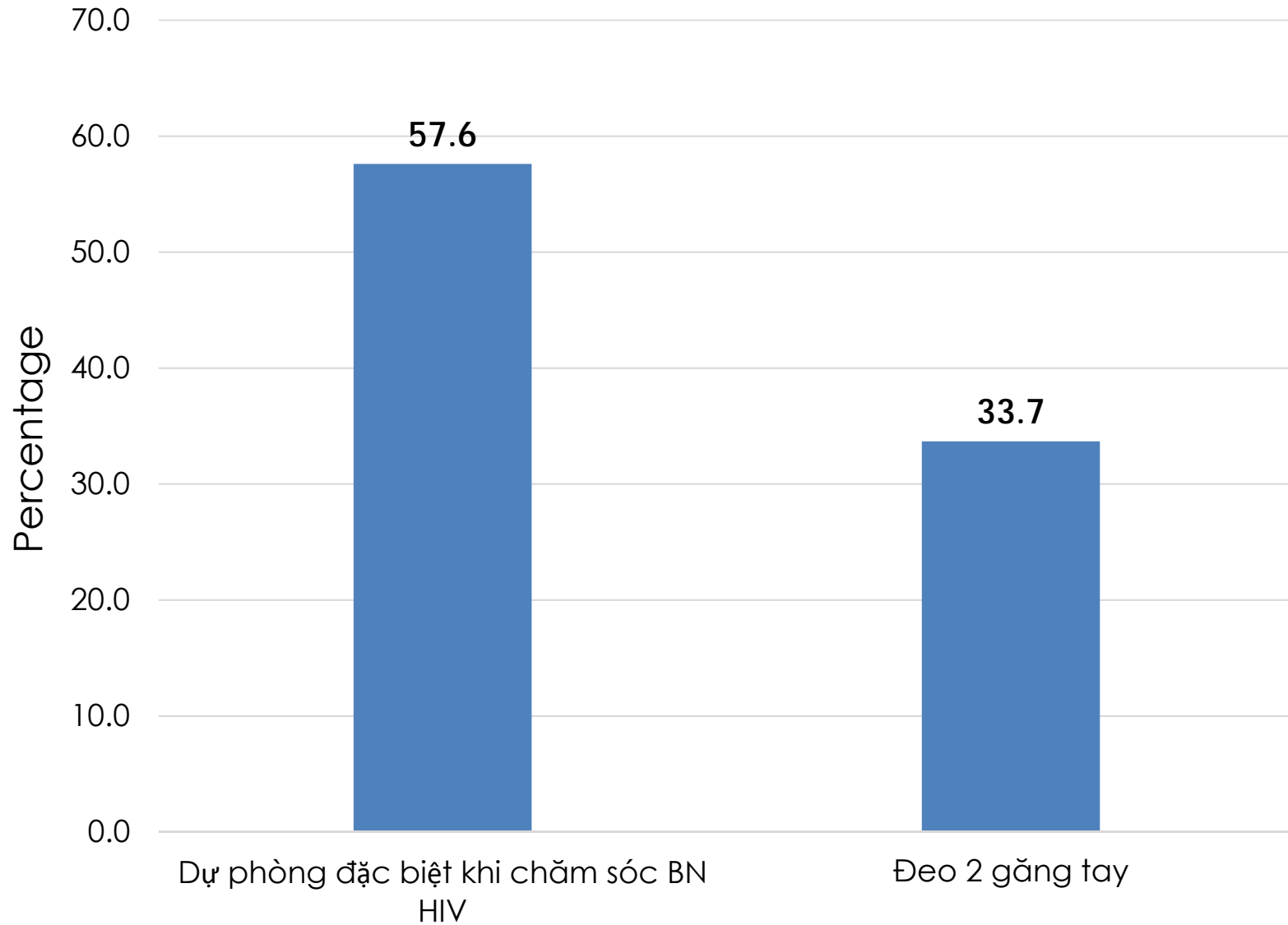

1. Nội dung dành cho nhân viên y tế

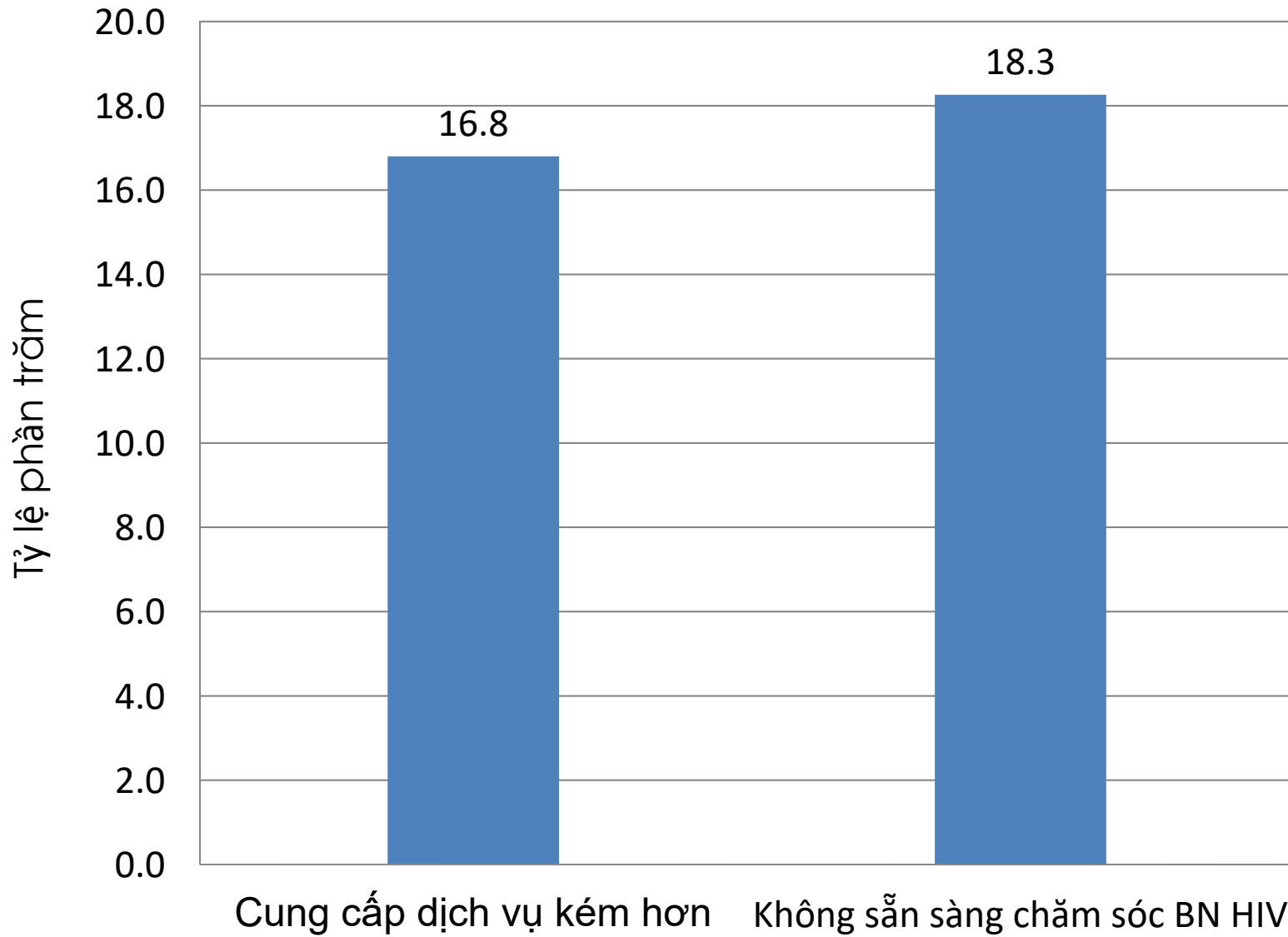
Sợ bị lây nhiễm HIV

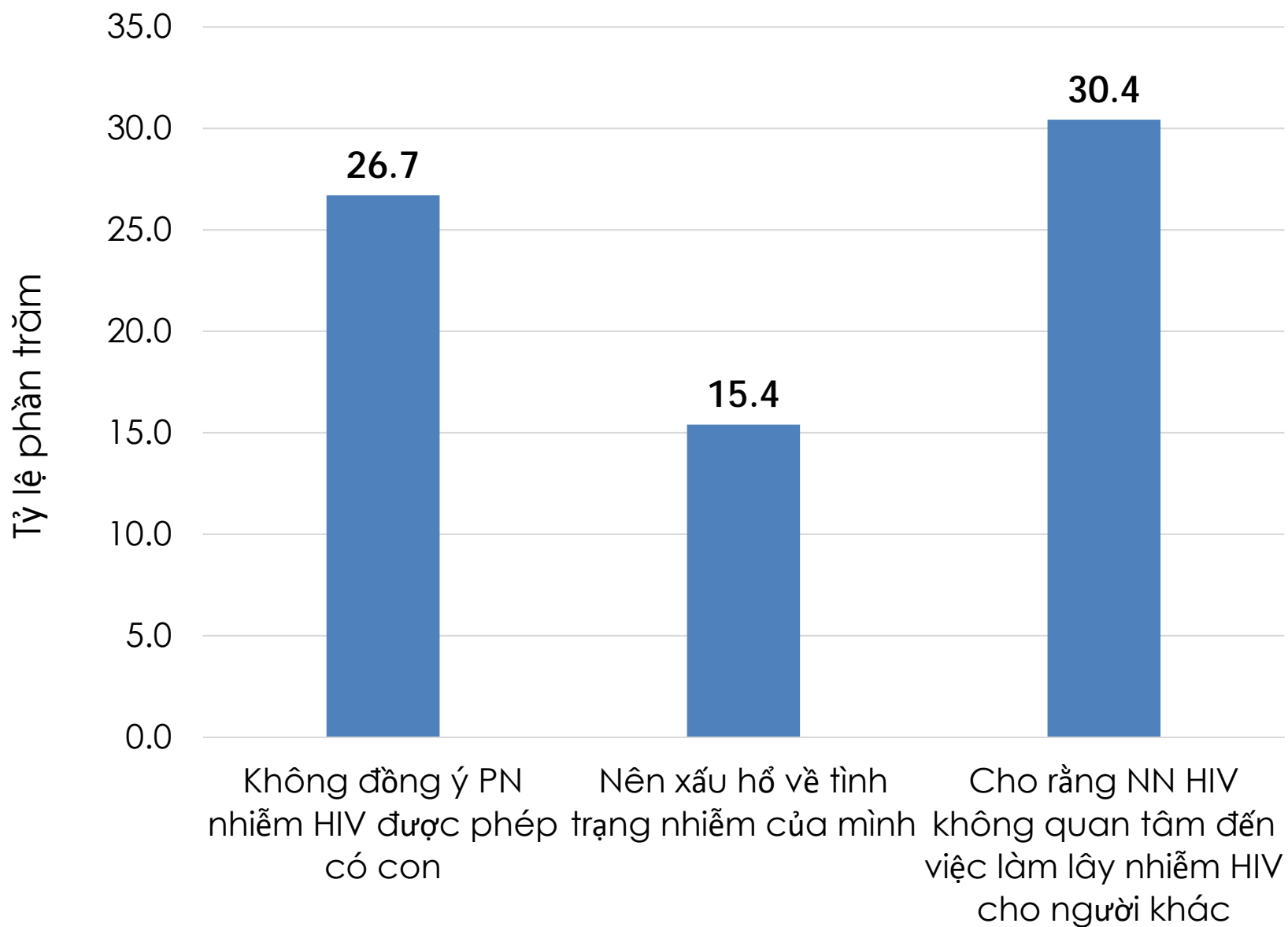
Sử dụng biện pháp bảo vệ quá mức

Quan sát các biểu hiện PBDX trong vòng 12 tháng qua

Thái độ của NVYT với người nhiễm HIV

Một số nhận xét với kết quả khảo sát ở NVYT

- NVYT nữ có xu hướng sợ bị nhiễm HIV và bảo vệ quá mức hơn khi phải chăm sóc BN nhiễm HIV.
- Không có sự khác biệt giữa CBYT trực tiếp cung cấp DVYT và cán bộ không trực tiếp CC DVYT.
- Có xu hướng rõ rệt sợ nhiễm HIV hơn ở nhóm VNYT trẻ hơn so với nhóm lớn tuổi hơn.
- NVYT trẻ ít kinh nghiệm hơn trong cung cấp dịch vụ y tế cho NNHIV

Khảo sát trên nhóm người nhiễm

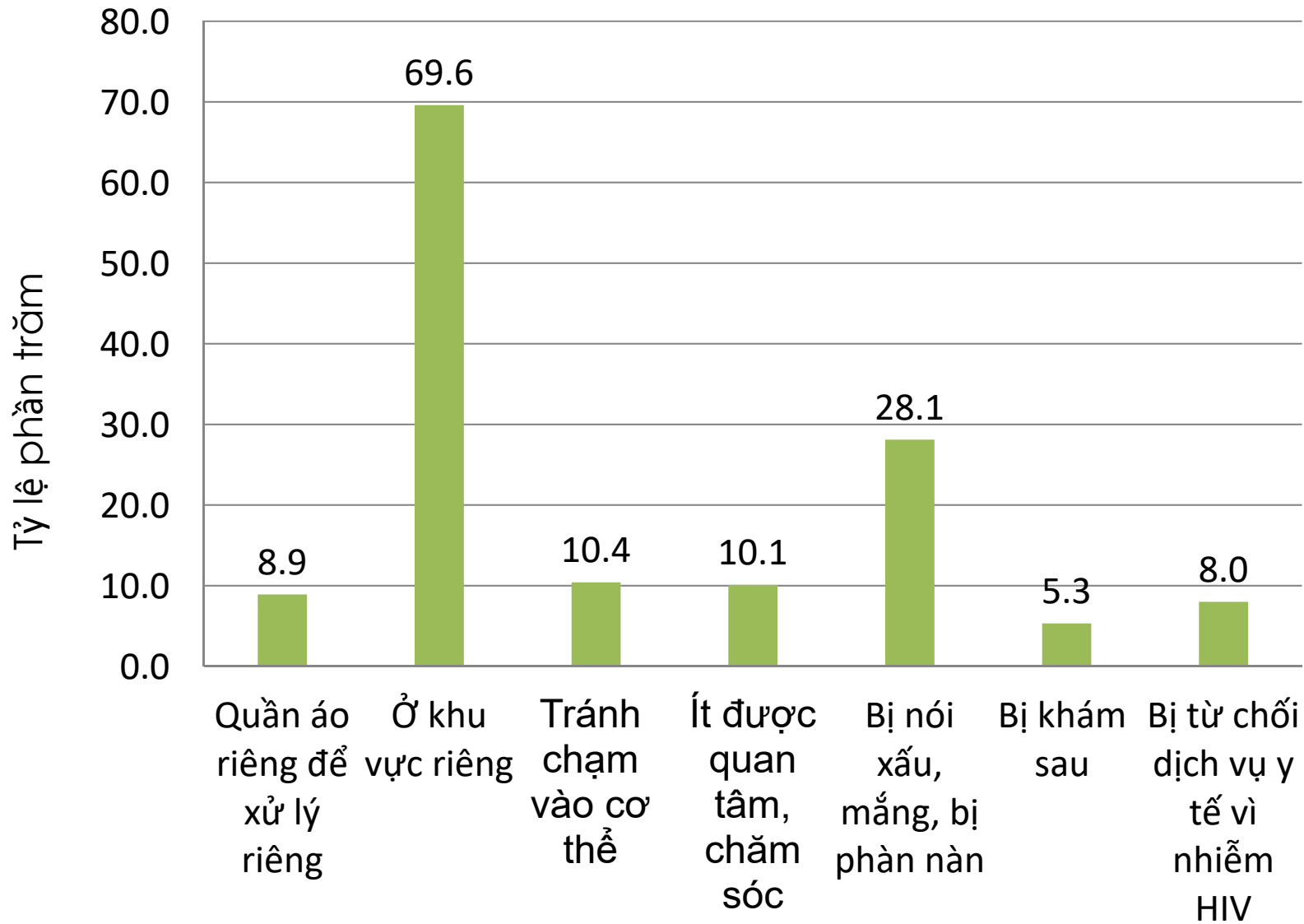
- Người nhiễm: 338 (tuổi TB: 35,9; 72,8% nam, 26,9% nữ)
- 82,5% đã có BHYT
- 93,5% đang điều trị ARV
- 77,2% đã bộc lộ tình trạng nhiễm HIV cho người khác (97,3% chỉ bộc lộ với người trong gia đình)
- 33,43% trong 12 tháng qua có tránh không đi khám, chữa bệnh. Trong đó:
  - 93,8% sợ bị lộ
  - 54,9% e ngại về chất lượng DV
  - 26,5% không liên quan đến KT-PBĐX

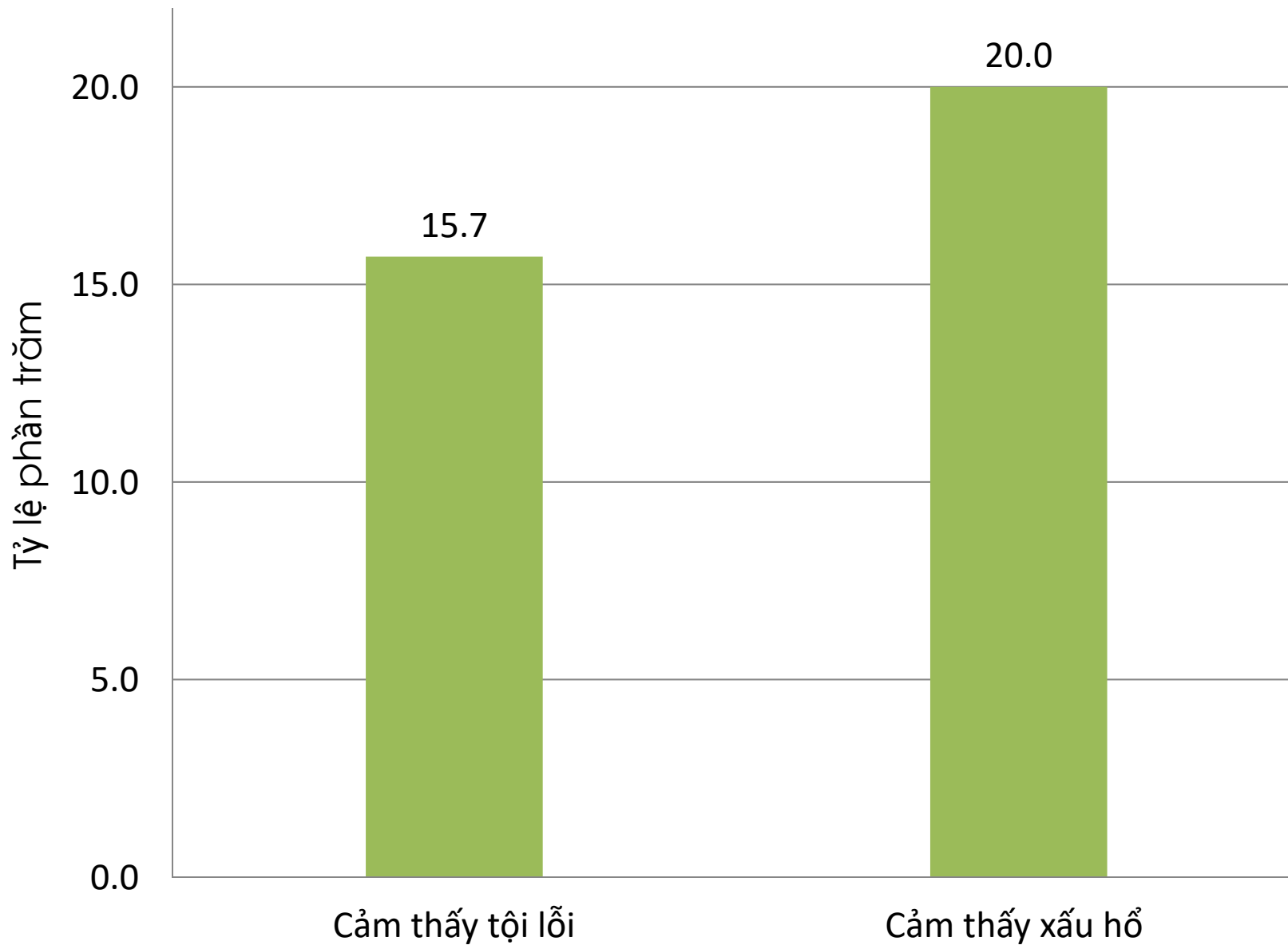

2. Nội dung dành người nhiễm HIV

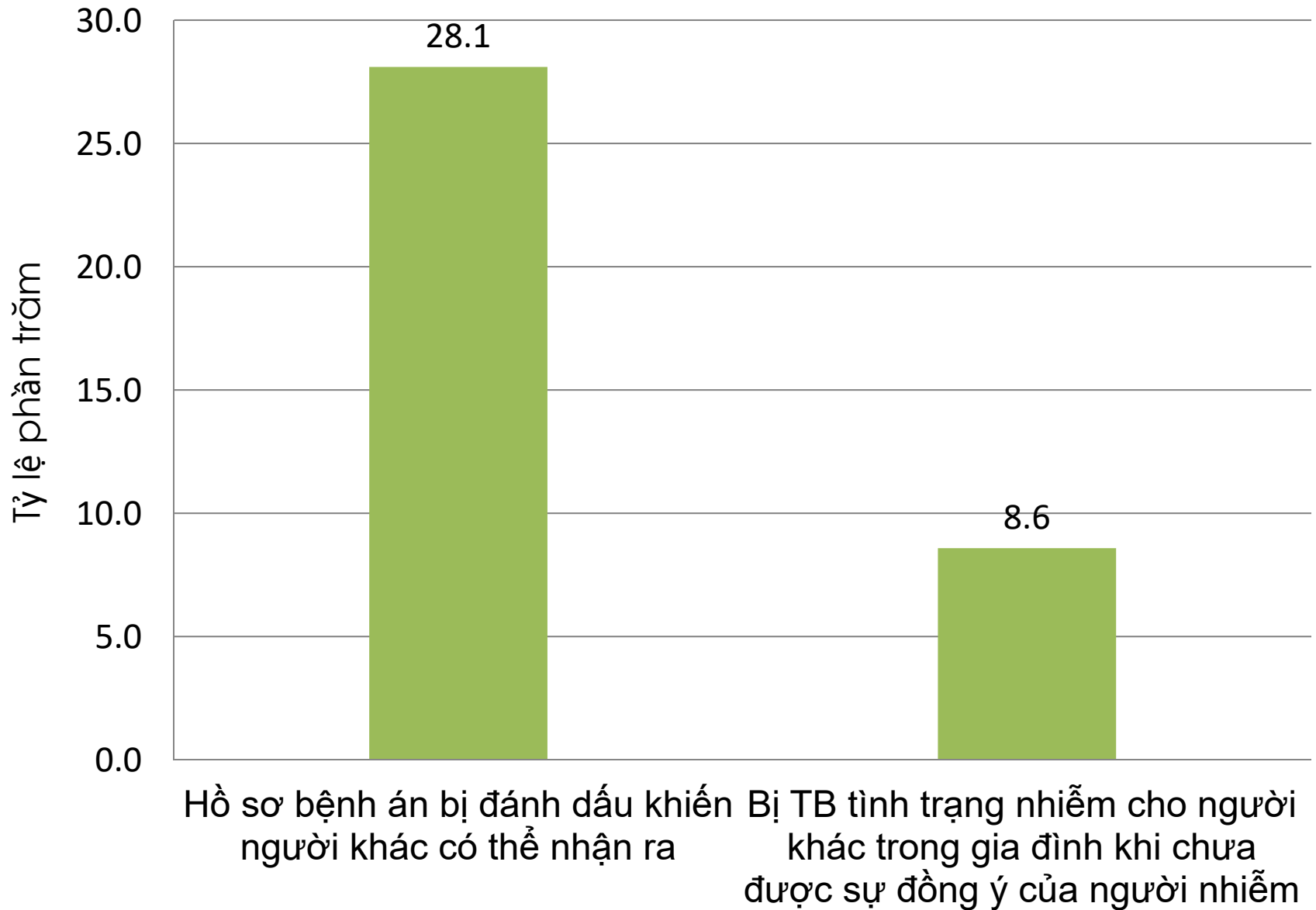
Trải nghiệm về PBDX trong vòng 12 tháng qua

Tự kỳ thị của người nhiễm HIV

Bị lộ tình trạng nhiễm HIV

Một số nhận xét từ kết quả khảo sát với người nhiễm HIV

- BN nữ trẻ tuổi sẽ là nhóm đích về giáo dục sức khỏe giảm KT-PBĐX cũng như cần có những hoạt động can thiệp nhằm giảm sự tự kỳ thị dựa trên những kết quả của khảo sát này.
- Người nhiễm HIV trẻ và những người HIV mới được chẩn đoán bị PBĐX ở cơ sở y tế nhiều hơn so với những nhóm còn lại.

Kết quả khảo sát nhanh

Tổng số người tham gia: TOT 36; OPC 16

	Hoàn toàn đồng ý		Hoàn toàn không đồng ý	
	TOT	OPC	TOT	OPC
BN HIV nên được cách ly phòng riêng	15,4	50,0	84,6	50,0
Quần áo BV của BN HIV nên được giặt riêng	24,0	66,7	76,0	33,3
Tất cả BN trước phẫu thuật đều phải làm XN HIV	61,54	87,5	38,5	12,5
Những biện pháp: Đeo găng tay là cần thiết khi tiếp xúc với máu của người nhiễm HIV	80,8	87,5	19,2	12,5
Cẩn trọng đặc biệt khi lau chùi vết máu của BN HIV	84,0	100	16,0	-
Kim tiêm dùng cho người nhiễm HIV cần để riêng và xử lý khác so với BN khác	11,5	12,5	88,5	87,5
Luôn đeo găng tay khi tiếp xúc với BN HIV	8,0	50,0	92,0	50,0
Tiếp xúc với BN HIV là nguy cơ nghề nghiệp lớn nhất mà NVYT phải đối mặt	11,5	50,0	88,5	50,0
Cần coi máu của tất cả BN là đều có nguy cơ tiềm ẩn truyền HIV, VGB,C	88,5	87,5	11,5	12,5
Mục đích chính của dự phòng phơi nhiễm là để BV NVYT	28,5	56,25	61,5	21,25

TÓM LẠI

Khảo sát tại một số cơ sở y tế ở thành phố Hồ Chí Minh, đã phát hiện:

- Không sẵn sàng chăm sóc hoặc cung cấp các dịch vụ chăm sóc kém chất lượng cho những người sống với HIV & và các khách hàng thuộc nhóm có nguy cơ cao;
- Nhân viên y tế sử dụng ngôn ngữ tiêu cực và quát mắng người sống với HIV và các khách hàng thuộc nhóm có nguy cơ cao.
- Làm tiết lộ các thông tin cá nhân do đánh dấu hồ sơ, đánh dấu giường bệnh, và khu vực riêng dành cho người sống với HIV;
- Sử dụng quá mức các biện pháp bảo vệ, như mang đúp hai găng tay.

•

MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý

- Các tiếp xúc thông thường không làm lây nhiễm HIV => không cần có phòng riêng cho BN nhiễm HIV, áp dụng dự phòng phổ cập ở mọi bệnh nhân
- XN HIV âm tính không có nghĩa là an toàn cho sự tiếp xúc trực tiếp với máu và dịch tiết vì HIV có giai đoạn cửa sổ
- Thực hiện khám chữa bệnh cho BN HIV thực hiện theo đúng quy trình KCB như đối với các BN khác